

DEL 17 AL 27 DE NOVEMBRE

IF BARCELONA 2016

DRAMATÚRGIES DE L'OBJECTE

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA

mae | Centre de Documentació
i Museu de les Arts Escèniques

 Diputació
Barcelona | Institut del Teatre

 Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

ÍNDEX

Presentació	3
Públic objectiu	3
Espais principals	4
Qui ho organitza?	4
Calendari	5
Programació detallada	6
Informacions pràctiques i contacte	10

Presentació

El Festival IF neix amb la voluntat de posar el teatre de titelles, visual i d'objectes en la centralitat cultural que avui en dia ocupa arreu del món. Entenem teatre de titelles com una forma escènica àmplia que abasta des de les formes més tradicionals del teatre d'ombres i de figures fins a les propostes més avançades tant en el terreny estètic com en el tecnològic.

El sector del teatre visual, d'objectes, de titelles i d'altres formes animades a Catalunya constitueix una de les àrees més importants pel que fa a creativitat i projecció internacional. Tot i així, no existeix el merescut reconeixement explícit d'aquesta riquesa cultural pròpia, fet que no beneficia ni als creadors ni a les marques de Barcelona i Catalunya respecte a la seva creativitat en aquest sector. IF Barcelona vol omplir aquest buit establint unes línies mestres en una direcció estratègica de país, encaminades a potenciar la creativitat del sector, consolidar les seves bases actuals i projectar-les internacionalment.

Després de la primera edició el 2015, que s'articulà en tres eixos (una gran exposició a Arts Santa Mònica, una programació en forma de festival i un programa de recerca), IF Barcelona planteja una estructura biennal centrada en l'alternança entre recolzament a la producció i exhibició.

L'edició 2016 d'IF Barcelona desplega un programa de recerca escènica, creació i producció d'espectacles de teatre de titelles, visual i d'objectes. Els anys parells, com enguany, el programa s'estructura al voltant d'una sèrie de residències de creació, i els anys senars es dediquen a l'exhibició dels projectes que durant l'any anterior han estat en residència així com a mostrar el treball de companyies nacionals i internacionals. Hi participen artistes de diversos camps, de la plàstica i la dansa a l'enginyeria i la realitat virtual. D'aquesta manera IF Barcelona es presenta no només com un festival, sinó com una autèntica plataforma per promoure el teatre de titelles, visual i d'objectes en tots els seus vessants.

IF Barcelona 2016 es configura en tres àmbits d'actuació:

- 1) Un programa de recolzament i impuls a la creació i producció en forma de residències, que acull a 5 artistes els processos de creació dels quals seran visibles a Arts Santa Mònica del 17 al 27 de novembre.
- 2) Un programa de recerca i educació, de la mà de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, amb la realització d'un simposi i d'un curs monogràfic.
- 3) La programació de dos espectacles dirigits a públic familiar.

Públic objectiu

L'estructura biennal d'IF Barcelona s'explica a partir de l'alternança en la prioritització de dos públics objectius. Amb la voluntat de consolidar, impulsar i dinamitzar el sector, el públic prioritari de l'edició de 2016, centrada en la producció i en la recerca i desenvolupament, és el públic del sector. Es tracta d'un públic quantitativament reduït però d'importància estratègica clau per a la incidència a mig i llarg termini de la missió del festival. El programa de recerca i educació està dirigit a un espectre ampli de professionals, estudiants i investigadors de les arts escèniques i el programa de residències està pensat per a programadors, comissaris, coproductors i altres agents clau del sector. Així mateix, els processos de creació restaran oberts al públic general que desitgi visitar-los.

La programació familiar s'ha inclòs en l'edició de 2016 amb l'objectiu de fidelitzar i reforçar el públic familiar assolit l'edició de 2015, així com per recolzar les produccions de nova factura dirigides a aquest públic.

L'especificitat del públic objectiu de 2016 s'explica per l'efecte multiplicador que aquest pot tenir vers un públic general i transversal per l'edició de 2017.

Espais principals

Arts Santa Mònica

Acollirà els 5 projectes en residència, durant la fase de creació a l'Espai residències i entre els dies 17 a 27 de novembre en forma de *showcase* dels processos de creació a l'Espai Balcó. Acollirà igualment la programació familiar.

Institut del Teatre

Concentra els aspectes pedagògics i de pensament d'IF Barcelona, amb el Simposi "Dramatúrgies de l'objecte", la VI Jornada Internacional sobre Educació i Titelles i el curs monogràfic de manipulació de titelles gegants de carrer a càrrec d'Iker Vicente.

Altres espais

IF Barcelona col·labora amb la Sala Fènix en la realització de l'exposició «Dones i mans», fotografies de dones titellaires de Jesús Atienza.

IF Barcelona col·labora amb el festival Lluèrnia d'Olot amb l'aportació d'un espectacle d'ombres a càrrec de Núria Mestres.

Qui ho organitza?

IF Barcelona – Dramatúrgies de l'objecte és un projecte que s'organitza des de l'Associació Interseccions juntament amb Arts Santa Mònica i l'Institut del Teatre.

L'equip complet del projecte és el següent:

Idea: Toni Rumbau

Comissariat: Jordi Alomar

Direcció i producció: Jordi Alomar, Giulia Poltronieri

Redacció de continguts i coordinació del programa educatiu: Cesc Martínez

Disseny gràfic: Tomeu Mulet

Comunicació: Arts Santa Mònica, COSMICA, IF Barcelona

Organitzen i produeixen: IF Barcelona - Associació Interseccions, Arts Santa Mònica, Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona

Amb el suport de: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Institut de Cultura de Barcelona, Institut Ramon Llull

Amb la col·laboració de: Sala Fènix, Festival Lluèrnia, Unima Catalunya

Calendari

Programa de residències a Arts Santa Mònica:

Obert al públic del 17 al 27 de novembre, Arts Santa Mònica, Sala Balcó:

- 17 de novembre: inauguració a les 20 hores
- 18, 19, 20 de novembre: *showcase* públic de projectes per part dels artistes, d'11 a 19 hores (diumege 20, d'11 a 14 hores).
- 22 al 27 de novembre: exposició d'instal·lacions durant els horaris d'obertura del centre, Espai Balcó.

Programa educatiu a l'Institut del Teatre:

- -Del 24 al 28 d'octubre: curs de manipulació a càrrec d'Iker Vicente
- -3 i 4 de novembre: Simposi «Dramatúrgies de l'objecte»
- 5- de novembre: VI Jornada Internacional d'Educació i Titelles

Programació familiar a Arts Santa Mònica:

- 19 i 20 de novembre, 12h: «Pipa, el titella meravella». Sala d'Actes. 8 €
- 3 i 4 de desembre, 12h: «A la gola del llop». Espai Balcó. 8 €

Programació detallada

Programa de residències

Presentació

Sempre des del punt de vista del teatre de titelles o figures, aquest 2016 hem convocat cinc artistes i companyies a participar en unes residències de treball al Centre Arts Santa Mònica, a Barcelona. Amb una varietat molt heterogènia d'experiències, procedències, recorreguts i interessos de cada un d'aquests artistes, el que podem veure enguany són processos de recerca teatral, focalitzada específicament en el teatre d'objectes i la creació de sentits i realitats més enllà d'allò que és aparent. Es tracta de cinc treballs d'investigació i creació artística al límit de la percepció, que transgredeixen els tòpics, allò que és conegut, evident, superficial.

Artistes en residència

BeAnotherLab: *Library of Ourselves*

www.beanotherlab.org

BeAnotherLab és un col·lectiu interdisciplinari internacional format el 2012 que investiga, reproduceix i comunica experiències subjectives individuals amb l'objectiu de generar unió i empatia. La feina de BeAnotherLab posa en dubte i subverteix les jerarquies entre diferents maneres de generar coneixement —art, ciència i tecnologia—, en lloc de considerar-les complementàries.

A Arts Santa Mònica, abandonen la *performance* en temps real per produir una acció col·lectiva amb l'aportació de comunitats definides, en aquest cas, amb persones refugiades. Les narracions enregistrades amb aquests col·lectius són reproduïdes mitjançant la tecnologia de BeAnotherLab a manera de biblioteca d'experiències.

Les seves propostes s'han presentat a contextos tan diversos com el centre de detenció d'Holot, Israel, l'Assamblea General de les Nacions Unides a Nova York, PrintScreen Festival de Tel Aviv, Tribeca Film Festival de Nova York, Digital Art Festival Taipei, MIT Boston, Centre Georges Pompidou, CCCB. BeAnotherLab compta amb la col·laboració acadèmica del Max Planck Institute (Berlin), Usp Poli (São Paulo), Imagination Institute (Nova York-París), MIT (Boston), UPF (Barcelona).

BeAnotherLab són Philippe Bertrand, Cherene Christian, Norma Deseke, J. J. Devereaux, Daniel González-Franco, Daanish Massood, Arthur Pointeau i Marte Roel, formats en camps com sistemes cognitius, disseny de sistemes interactius, arts digitals, computació, antropologia, filosofia i resolució de conflictes.

Enric Farrés: *Objecte ficció*

<http://www.enricfarresduran.com/>

Enric Farrés Duran (Palafrugell, Girona, 1983) és un narrador d'històries en què realitat i ficció s'acaben trobant i modificant. La llavor del projecte que presenta a través d'IF Barcelona són els suports museogràfics dissenyats per Lina Bo Bardi el 1968, unes peces que originalment servien per sostenir fotografies o imatges pictòriques i que, en si mateixes, són objectes d'art. Fent seva la idea de buidar de sentit les coses materials per dotar-les d'una significació nova, metafòrica, Farrés explora les possibilitats narratives dels suports expositius, que, per definició, sempre han tingut un paper marginal en l'art.

Així, Farrés explora un univers d'objectes creats per passar desapercebuts i en construeix un relat a partir de la seva dimensió simbòlica, recorrent a metonímies visuals capaces de desplegar-se en escena. Els seus projectes es formalitzen en instal·lacions, recorreguts comentats, visites guiades, llibres i vídeos.

En *Objecte ficció*, la llavor de la idea són els suports museogràfics dissenyats per Lina Bo Bardi el 1968, unes peces que servien originalment per sostenir fotografies o imatges pictòriques i que, en si mateixes, són objectes d'art. Fent seva la idea de buidar de sentit les coses materials per dotar-les d'una significació nova, metafòrica, va començar a explorar les possibilitats dels suports expositius, que, per definició, sempre han tingut un paper marginal en l'art. El cas dels peus de Bo Bardi, com tots els *displays*, no només ensenya les obres pictòriques sinó que les ordena en una història; al quadre, disposat en un vidre que se sosté sobre un peu de ciment en tres dimensions, l'espectador hi pot fer la volta per darrere, de manera que la imatge ensenyada es converteix en objecte.

David Espinosa: *Bwana Devil*

<https://davidespinoso.org/>

David Espinosa (Elx, 1976) Llicenciat en interpretació textual per la ESAD de València, treballa com a intèrpret a espectacles de teatre i dansa d'Àlex Rigola, Sergi Faustino, Mal Pelo i Osmosis Cie, entre d'altres. L'any 2006 forma, juntament amb África Navarro, l'associació El Local Espacio de Creación, amb la qual han creat els espectacles *Much Ado about Nothing* (2014), *Mi Gran Obra* (2012), *Desconcierto nº 1* para teclado y fracasado (2011), *La Procesadora* (2010), entre altres. Aquests treballs s'han presentat a festivals com NET de Moscou, FIT Festival Lugano, Biennal de Venècia, Escena Contemporànea de Madrid, TNT de Terrassa, Casa Encendida de Madrid, MimeLondon, Tate Modern, etc.

Les instal·lacions i les obres de David Espinosa, amb el seu barroquisme contemporani, abasten un vastíssim territori de gèneres escènics. Des del dia en què va decidir relegar el seu propi cos a un paper secundari i substituir tota l'escena —un plató amb exteriors i espai per a tres-cents actors— per una maqueta a escala, ha seguit una evolució expansiva i coherent que el porta, en l'actualitat, a fer teatre d'ombres en 3D.

Amb *Bwana Devil*, Espinosa obre el que anomena el *Tríptic*, un recorregut en tres espectacles pel gènere cinematogràfic, la dansa i l'òpera. El seu treball de 2016 és, per tant, el primer lliurament d'una nova sèrie de muntatges. Hi aprofundeix en la recerca de noves possibilitats del teatre d'ombres i del que anomena instal·lacions performatives. El muntatge està carregat de figures al·legòriques al cinema i, concretament, a una de les primeres pel·lícules en 3D, de la qual pren el títol aquest muntatge.

Federica Porello: *We Wood*

<https://federicaporello.wordpress.com/>

Federica Porello (Gènova, 1981, ballarina i coreògrafa), juntament amb Xavi Moreno (actor, ballarí) i Marine Broise (ballarina i circaire), fa temps que desenvolupa la idea de trobar punts de diàleg entre cossos i objectes en un mateix espai a través del moviment.

Per arribar a l'obra que estan construint en aquest moment, que es presenta en fase evolutiva a Arts Santa Mònica, van fer dos processos de selecció: un per escollir les eines físiques del cos i un altre per

triar els objectes que porten a escena. Per a les eines físiques, el que els interessava era posar el focus en un elements bàsics del moviment, com el to muscular, les articulacions, la dinàmica dels membres i la velocitat, entre altres, i per a l'objecte també buscaven treballar amb alguna cosa que no representés res, que no desviés l'atenció cap a allò que és sinó que, a la primera mirada, el que es fes evident fos, de nou, les seves propietats físiques: color, textura, geometria... Així han anat creant el que anomenen un "vocabulari bàsic", una espècie de corpus de moviments que permet fer ballar els objectes de manera abstracta. Així mateix, el cos dels ballarins ha assumit part de la força i la presència de l'objecte, a la recerca d'una qualitat concreta del gest.

Federica Porello es va formar a P.A.R.T.S., Brusel·les. Des de 2009 treballa pel coreògraf Albert Quesada (*Solos Bach & Gould*, 2010; *Slow Sports*, 2012; *Wagner & Ligeti*, 2014; *Slow Sports Kids*, 2015). El 2013 s'incorpora a la companyia Mal Pelo (*La esperanza de vida de una liebre*, 2013; *Istanbul*, 2016; *Bach*, 2016). Les seves obres inclouen *Niets Verliets lets* (2006), creada amb l'ajut de Mathias deKoning, i *Teaching Set and Reset/Reset* (2010), un documental sobre l'ensenyament d'una de les peces més importants de Trisha Brown, *Set and Reset*, per als estudiants de l'escola P.A.R.T.S.

Xesca Salvà: Cases per habitar i escoltar.

Xesca Salvà Cerdà (Llucmajor, 1978) és llicenciada en Escenografia a l'Institut del Teatre de Barcelona i llicenciada en Filologia Catalana a la UIB. Escenògrafa de professió, es llança a posar en escena emocions i experiències sensorials a partir d'un univers poètic construït a base d'imatges, música i lectures. En el temps de residència a Arts Santa Mònica en el context d'IF Barcelona 2016, desenvolupa la dimensió rítmica, teatral, del seu treball com a constructora d'espais. Reduint l'escena a la miniatura, amb la construcció de tres maquetes de cases, basteix tres caixes escèniques en què el públic (dos espectadors per cada maqueta) també és l'actor protagonista de les diverses accions teatrals.

La idea és introduir l'espectador en un univers íntim, definit, principalment, pel so. El repte com a escenògrafa ha estat deixar de banda —d'entrada— la dimensió física de l'espai i imaginar-lo a partir d'un element immaterial. En la materialització d'aquesta idea, Salvà arriba al punt de partida del so gràcies al cinema; així és com aprèn a construir d'una manera heterodoxa, treballant des de l'espai sonor. Cosa que, inevitablement, ha barrejat amb el seu ofici, que és el teatre. Segons Xesca Salvà, el so està estretament lligat a la intimitat, ja que obre la porta d'universos completament personals.

Per destacar alguns dels seus nombrosos treballs i col·laboracions, val la pena mencionar que durant el 2010-2011 va treballar a l'estudi Plastikart (Cesena, Itàlia) en la creació i construcció escenogràfica de diversos projectes de Romeo Castellucci i la Societas Raffaello Sanzio. L'estiu del 2013 va participar al workshop amb Anna Viebrock a la Biennale de Venezia.

Programació familiar

Pipa, el titella meravel·la

Néstor Navarro – Companyia La Puntual

Aquest és un espectacle per a tots els públics basat en la tradició dels titelles de guant que es podien veure fa anys a les places i als parcs dels pobles i ciutats. El seu protagonista és en Pipa, un titella català i universal que deu el seu nom a la cèlebre obra d'Ai Wei Wei *Sunflower Seeds / Llavors de girasol*, en què una pipa de gira-sol representa l'individu i el seu conjunt representa el poble, capaç de transformar les coses.

Per tant, és el renaixement d'un titella català tradicional quant a la tècnica i estructura dramàtica i alhora modern pel que fa al seus referents, als temes que tracta i els altres personatges amb qui es relaciona.

Aquests altres personatges que acompanyen en Pipa també evolucionen de la mateixa tradició. Són en Tòfol, la Nina, un banquer, un cocodril, etc. Es tracta, en definitiva, d'una esbojarrada, sovint surrealista i tendra comèdia de titelles.

A la gola del llop

Cia. Núria Mestres

Es trenca la buidor de l'espai de paper arrugat amb unes petites ombres, de les quals apareixen històries breus que ens parlaran de la por.

El paper arrugat insinua i suggereix mons diferents i permet que cada espectador completi la definició del personatge a partir del seu imaginari singular, cosa que facilita que cadascú s'hi identifiqui a la seva manera i des de la seva singularitat individual.

Personatges comuns, ingenus i innocents s'aniran trobant amb tot d'altres personatges arquetípics procedents dels contes que tradicionalment identifiquem amb la por. Les històries, però, a mesura que avancin les històries, esdevindran divertides i alleugeridores, i en desmuntaran la presumpció de l'efecte de la por, estafant-la. La proposta ofereix diversos nivells de lectura i és adequada per a un públic familiar o bé per a escolars a partir de cinc anys.

Els personatges de paper, de paper opac o bé de papers transparents, es projecten en una diversitat de superfícies, la qual cosa crea nous espais escènics en dues dimensions. El personatge, relativament petit, canvia de dimensió gràcies a la seva ombra projectada a la pantalla, a la paret o bé al sostre.

Titelles de totes les mides sorgeixen de les mans de la manipuladora/actriu davant mateix del públic, esperonen la seva imaginació i prenen vida per tal de compondre un escenari ple d'històries, en què tant la manipuladora com els manipulats són protagonistes.

Exposició de fotografies *Dones i mans*

Jesús Atienza

Sala Fènix, del 2 de novembre al 18 de desembre

«L'any 2009, la Cristina Robledillo, titellaira i antropòloga, em va proposar fer un treball de documentació sobre les dones que treballen en el món dels titelles. Ella va fer les entrevistes i jo les fotos. Les que hi ha aquí són el resultat d'aquell treball.

Sempre he pensat que no estava acabat: hi ha moltes més titellaires i aquests últims anys la fornada de dones que es dediquen als titelles ha crescut; a més, amb una professionalitat i una qualitat excel·lent tant de construcció com de manipulació. Quan la Sala Fènix em va plantejar fer una exposició, automàticament vaig pensar en aquest material. Volia que es pogués veure per tenir una mica de perspectiva i poder-ho continuar. No hi són totes, en falten un munt. El meu agraïment a les dones titellaires». Jesús Atienza

Informacions pràctiques

Preu de les entrades: la visita als projectes en residència és gratuïta

Els espectacles familiars tenen un preu de 8 €.

Venda d'entrades d'espectacles familiars partir d'una hora abans de l'espectacle i a través del web www.ifbarcelona.cat

Disposem d'acreditacions i invitacions per a premsa. Preguem que les sol·liciteu amb antelació per correu electrònic a info@ifbarcelona.cat

Contactes

INFORMACIÓ GENERAL

INFO@IFBARCELONA.CAT

T: (+34) 617 937 004

Prensa

COSMICA

Anna Aurich

aurich@wearecosmica.com

T: (+34) 93 301 00 39

Maria Espada

espada@wearecosmica.com

T: (+34) 93 301 00 39

Web

www.ifbarcelona.cat

Facebook

<https://www.facebook.com/festivalIF>

Twitter

hashtag **#FestivalIF**
@festival_if